

Csaló az igazak között

VISSZHANG - LX. évfolyam, 2. szám, 2016. január 15.

Négy éve írtam Harangi Zoltánról („Kecskeméti” a múlt század viharában, *ÉS*, 2012/6., febr. 10.; Az „örök vamzer”, *Beszélő*, 2012/1., jan.–márc.), mint olyan személyiségről, akinek aljassága még a háborús viszonyok embertelenségei között is különös figyelmet érdemel. 1944-ben a Svéd Vöröskereszt tagjaként többször feljelentette a nyilasoknak a bujkáló zsidókat, ezzel tömeges tragédiákat idézett elő. Más szerencsétleneket személyesen zsarolt meg, fosztott ki. Ezekért, valamint számos lopásért, rablásért többször bebörtönözték. Az 1956-os forradalom idején a Baross téri felkelőkhöz csatlakozott, de mást nem tett, mint hogy a szovjet intervenciót követően a felkelőkről jelentett a szerveknek, majd a megtorlás idején buzgó besúgásaival ismét súlyos tragédiákat okozott.

Csak egy idézet azok kedvéért, akik nem kívánnak „visszalapozni”. „A nyilasok a Svéd Vöröskereszt központjába is behatoltak, egyenesen odamentek, ahol a munkaszolgálatosok rejtőzködtek. Erről a bűvőhelyről csak három ember tudott, köztük Harangi. »Mindenről, ami nálunk történt, arról tudomást szereztek a nyilasok, még aznap. Amikor Harangit áthelyezték egy másik épületbe [...], semmi konkrétumot nem tudtak már meg a nyilasok«” – tájékoztatta Kohányi Kálmán munkatárs dr. Bors Jenőt, a Svéd Vöröskereszt titkárát.

Egy éve tudtam meg Karsai László történésztől, hogy az 1998-ban elhunyt Harangit a fenti cikkeim megjelenésének évében a Yad Vashem a Világ Igazai közé emelte. (www.yadvashem.org) Ezt követően Karsai – és később Garai-Édler Eszter polgárjogi aktivista is – írt Irena Steinfeldtnak, az intézmény „kitüntetés-felelősének”, de semmi nem történt az ügyben, jöllehet az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának erre vonatkozó iratait azóta többszörösen át lehetett volna tanulmányozni, ha már a kitüntetést megelőzően ezt elmulasztották. De még a tavaly megjelent angol nyelvű cikkünk (hungarianspectrum.org) sem haladta meg Steinfeldték ingerküszöbét.

A Yad Vashem honlapjáról kiderül, hogy négy bejelentő kezdeményezésére kapta meg Harangi a kitüntetést: Szendrő Lászlóné Fischer Éváéra, Knapp Éváéra, Bányász Péterére és Lenz Istvánéra. Vallomásukat nem láttam, tény azonban az, hogy a minden hájjal megkent Harangi, aki egyébként a peres eljárása idején mindent „bedobott” (népügyészt vesztegetett meg, aláírást hamisított, rabtársait igyekezett befolyásolni, elmebajára hivatkozott, és természetesen hamis vallomásokat tett), mégsem említette egyiküket sem, és egy védenc sem került ott elő védőtanúként. A felette ítélező bíróságok legfeljebb a büntetés mértékében nem értettek egyet, de abban nem volt vita, hogy a „háborús bűntett maradéktalanul megvalósult”. 1961-től – immár besúgói minőségében – („Kecskeméti”) többször leírta jelentéseiben, hogy „zsidókat mentett a nyilasok karmaiból”, de ekkor sem említett neveket. Ezt egyébként a kádárista hatóságok nem vették be.

Képtelen vagyok megérteni a Yad Vashem eljárását: ha egy közönséges háryjános kapja meg a Világ Igaza kitüntetést, az is elfogadhatatlan, de ezúttal sokak haláláért felelős, végtelenül aljas embert ajándékoztak meg vele.